

„POKROK“ vychodí každý piatok.

Adresa pre všetky zásielky:

Jozef Teslík Uh. Skalica (Szakolcza).

Oznamy (inzeráty) účtujú sa levne a
plátia sa vopred.

POKROK.

Predplatné poštou.

Na celý rok 2 kor. — Na pol roku
1 kor. — Jednotlivé čísla v expedícii
a pri zásielkach najmenej 20 výtiskov
stojí 2 hal.

Predplatné do cudzozemska 5 kor.
Bezmenné a nevyplatené dopisy sa ne-
prijímajú.

Týždenník venovaný ku poučeniu a vzdelaniu slovenského ľudu.

Z kroniky ľudského utrpenia.

Peniaze mnoho zlého zapríčinily na svete. Smutný taký prípad podáva tieto dni moravská osada Kozárov. Tam žila 70 ročná nádenica Konečná, ktorá na jednom domku mala zajistených 200 korún. Domek ten patrila istej Komárkovej, ktorá aby peniaze vyplácať nemusela, vzala Konečnú k sebe, že ju bude živiť. Ale ako ju živila? Trápila ju hladom, trýznila a jedonkrát namiešala jej jedu do polievky.

Keď Konečná zalovala sa susedkám, to nebolo po chuti Komárkovej. Jedného dňa vyrezala jej z úst jazyk a nechala ju bez pomoci zavrenú v záchode. Jednej susedke bolo nápadné, že už dlho nevidí Konečnú, išla pre radnieho a spolu s ním objavila strašný zločin.

Obrázok náš ukazuje, jak našli ju úbohú, jazyka zbavenú, strýznenú a viac mŕtvu nežli živú.

Do Prešporka.

Čas prázdnin, čas slobody a odpočinku ma už i núdi, napriek výletov, ktoré po našom Slovensku robím. Prechádzať sa za leti horami nášho Slovenska je veru príjemno, ale vyrábať si tu chlebiček, je vec ťažká, o čom obyvatelia úrodných rovín ani pochopu nemajú. Preto dobre spieva A. Heyduk, vraviac:

Jinak v horách, jinak v pláni,
v horách žebrači a dole páni.

Teraz prezieram si, dľa p. Kálala, stolicu zvolenskú a spievam si pieseň S. Tomášika:

Ve Zvolene, ve Zvolene,
to Slováci od kořene,
bystří jak jich bystré vody,
praví synové svobody.

Zvolenská stolica je skoro u prostrediu Slovenska. Vynikajúce mestečko je tu Detva. V kraji tomto rodí sa veľký, silný a rázovitý ľud. Chlapi majú na hlave malé klobúčky, na tele krátke košeľe, tak že majú v lete v zime chrbát i brucho holé. V kraji detvanskom zdržoval sa vraj Jánošík, zvlášte na Polane a od neho vraj sa obyvatelia naučili zbojníctvu. Deväť majú pekné piesne, skládajú nové a nové, hrajú na píšťaly a fujary. Slovenský básnik Ondrej Sladkovič (nar. 1820, † 1872.) napísal veľkú báseň, zvanú Detvan. Sladkovič žil na blízku Detvy, totižto v Radvani, kde pod lipou pochovaný je. Ja, čo Slovák medzi národami to lipa medzi rastlinami. — Túto stolicu zanechávajú bežim cez Hontanskú a ďalej k juhu. Na jednej stanici dráhy ku Ostrihomu vstúpil do vozňa, v ktorom som i ja bola, jeden mladý kňaz. Pozdravím ho a tak skamaratila som sa s panáčkom. Mali sme cestu spoločnú. Vo vlaku snadno sa človek spriatelí a k cudziemu prítí, tým viac ku krajanovi, Slovákov. „Kam cestujete slečinko,“ vraví kňaz. „Do Prešporka“ odvetím ja. „I ja v ten smer cestujem,“ pokračuje on. „A kam.“ „Do Trnavy.“ „K rodičom?“ „I to, a potom na shromaždenie sv. vojtešské, ktoré dňa 27. t. m. bude.“ „Čo je to?“ „No spolok sv. Vojtecha.“ „Neznám ho,“ vravím trochu hlúpo. „Slečno to vám vysvetlí, bola by dlhá história, avšak krátko hovoreno asi pred 33 r. bývalý dr. Ondrej Radlinský, kaplán v Budíne, mienil založiť spolok, ktorý by knihami spolkom vydávanými a pisanými v duchu katolíckom pôsobil na ľud slovenský a k zvlbeniu národných katolíckych škôl. Strnásť rokov potreboval k ztelesneniu tejto myšlienky, lebo primas uhorský Jan Scitovský, rodom Slováč, všeličo mu v cestu kládol a hatil, a až za nebohého primasa Jána Simora, rodom Maďara, vošiel spolok sv. Adalberta či Vojtecha v život. Za prvého riaditeľa spolku toho zvolený bol Juraj Šlota, farár v Tužine.“

„Príde na shromaždenie i p. biskup?“ tážem sa ja. — „Na žiadny pád, lebo vyšší klerus sa o Slovákov nič nestará. Od smrti biskupa baňsko-bystrického Štefana Moyses, nebolo ani jedného biskupa na Slovensku, ktorý by pravou láskou k ľudu slovenskému vynikal.“ — „V seminároch vás však v lepšom duchu vyučujú?“ — „Slečno veru nie. Lebo už tu hľadajú vstúpiť kňazskému dorostu nenávisť a opovrzenie k slovenskému ľudu a jeho reči. Maďaróni robia skvelú kariéru a sú podporovaní, a národu verných hynúť nechajú.“ — „Tak — vravím ja — biskupi nás síne kazia svoje kňazstvo, a sú nástrojom na utlmenie slovenského národného života.“ — „Tak je slečinko. Veru kultúrny stav na Slovensku ukazuje úpadok.“ — „A čo toho príčinou?“ — „Príčinou toho je: pánsvo ľudu neprajné, nedostatok škôl a nedostatok organizácie.“ — „Teda tak sa tlačí Slovensko medzi národy vymierajúce. A čo by ho oratovalo?“ — „Len pevné pridrzenie ku viery kresťanskej Slovákov môže ratovať. Lebo my Slovania, a Slováci zvlášte, sme národ nábožný a vierou v Boha preniknutý; kým iné národy kresťanstvu sa zpieraly a jeho vierozvestov prenasledovali i zabíjali, náš predávny kráľ Rastislav zavolať pravých učiteľov kresťanstva Cyrilla a Methoda a celý národ slovenský s úvitáním prijal Krista, a bárs naznačeno nie je, predsa domýšľať sa môžeme, že národ slovenský v takých húfch bol pokrstený vo vodách Váhu. Hrona, Nitry, Ipla a Latorce, ako pokrevní naši Rusi vo vodách Volgy. — Svätí apoštolovia Cyrill a Method sriadili tu slovanskú cirkev so slovanskými obradmi a dali nám slovanskú Bibliu. A tohto kresťanského ducha v národe udržať je povolaný spolok sv. Vojtecha, na ktorého zasaďnutie cestujem.“ — „A bude tam mnoho národu?“ — „Mnoho nemôžem riecť, prv to však, že celkom inak bývalo!“ — „A čo toho príčinou?“ Lahostajnosť a komotnosť ľudu a trocha

slabosť zprávy.“ — „A čút tam, čo poučného?“ — „Ono čút tam dosť avšak tento rok to vraj má lepšie ísť; i program bude zostavený a presne zadržaný, i reči poriadne prednesené, i počty staršie i nové v poriadku, i návrhy v prospech a rozkvet spolku popretrásané, slovom veľké prekvapenie, lebo zpráva spolku všebeždná vraj zrobuje by spolok sa vážne predstavil a osožné s poučným smiešajúc shromaždeniu síužila.“ — „Možú i ženské prítomné byť?“ — „Ak by me! Môžete-li prídite.“ — „Prídem.“ — Tak a podobne sme sa rozprávali a ani nezbadali, že náš vlak pri Ostrihome pristal. My sliezli a rozíšli sa. To je slabá stránka cestovania, že známosti tak rýchlo, ako povstaly sa prerušia. To zkusila i: *Anička Kozruchovejch.*

Noviny z blízka i z ďaleka.

(Dopisy).

— **Radimov.** V 31. čísle nášho milého „Pokroku“ jeden môj spoluobčan sa veľmi žaluje, že u nás niet žiadnej slávnosti. Táto vec ma má ku tomu, aby som sa zmienil o jednej slávnosti. Dvaja výborníci potravného spolku svoje dievky privádzali k miestu, odbavovali svadbu. Ešte pred svadbou mi oznamoval náš bezdrôtový, vlastne bezzubý telephon (hľa! i toto už máme!) tetka Drkotových, že aká veľkolepá bude táto slávnosť, že sú povolani z Holiča páni, paničky a slečinky: pán Rapák, pán Nácinek a aj náš pán s celou rodinou, a budú i tancovať machabejský válečný čardáš sprevádzaný výtečnou hudbou nášho jemnocného a umeleckým duchom nadaného obecného hlásnika.

Výšspomenutý bezdrôtový telephon ešte mnoho drkotal, ale ostatnie zaključúce vety som už nadočul, len tak mimochodom som ešte očul, že svadobní rodičia svoje potreby zakúpili v Holiči u Šlojma.

Prvá vec, čo mi ten bezdrôtový telephon do uší natrubil, je tak súkromná — bárs i toto je veľmi smutná — že sa do jej posudzovania n-pustim; ale tá druhá mi neide do hlavy, že práve tí, ktorí by mali najviac na zveladení potravného spolku pracovať, ktorí sú v stave rozkvet spolku pozdvihnúť, opadne činia!

Drahí spoluobčania! Keď sa budeme s takou nevšimavosťou chovať proti nášmu spolku, nevím či nebude bezvýsledná všetka námaha skalických pp. ľudomilov. Či snad ešte nenáte putá úžernícke, ktoré mnohých viažu? Pozrite sa len, koľko našich spoluobčanov prinútila bieda opustiť svoje rodisko a svoj každodenný chlebiček v ďalekej Amerike zarabať. Preto nie s tými sa spoľujeme, ktorí len svoje vrecká sa usilujú naplniť s našim mozolným grošom, ale spoľujeme sa my, aby sme, sta nezlomná hrabba náš duševný a hmotný blahobyť si vedeli zabezpečiť. Mojmu spoluobčanovi, ktorý je veľmi zvedavý na to, bezkaplanské jubileum sdelujem, že už sa to odbavovalo jednú v nedeľu dopoludňa v „ľudovom šenku“ u „Mutinky“, kde sa páni bratři z mokrrej štvrti s takou braterskou horlivosťou vyobjímali; že si niektorí od tuhého objímania ani sadnúť nemohli, ale štvornožky vebili svoju udatnosť. Kto je bez kázne, je i bez bázne. Milí spoluobčania len viac zdravého rozumu a bohabojnosti! čo vám mnohým úprimne praje váš spoluobčan *Fuča Hučák.*

— **Z Moravy.** Náš kraj je dosť hornatý a tiež i úroda nenie veľmi chvalitebná, — rozchádzame sa po všetkých končinách Európy, tiež i v Uhorsku je náš dosť.

Prichádza podzimný čas. P. Vincenc Plašek bude chodiť po kresťanských spolkoch a ponúkať sa s usušeným ovocím, inu, má on sad dosť veľký, ale ešte väčší má pán Venštein na sýpkach, kde pán magaziner svoje zbožie na svojho agenta Vinc. Plaška meno odosiela. Vo spolkoch katolíckych myslia, že majú zbožie od kresťana a ono je od žida. Milí zastavatelia kat. spolku, nenechajte sa klamať, zajdite si sami do našich krajov počas úrody ovocnej a dostanete zbožie skoro o polovic lacnejšie.

Franc Plhák,
miškár z Moravy.

— **Z Holiča.** Minulú nedeľu som bol ohromne prekvapený. Odpoludňa pred 5. hodinou začujem zaraz hudbu a pekný spev, vyjdem von, vidím veľký zástup ľudu tiahnuť cez Holič. Pítam sa, čo je to? Odpovedia mi, to skalická processia ide s pánom dekanom zo Šaštína. Zástup bol veľký asi 600 ľudí, štyria kňazi, z mládencov a chlapcov pozostávajúca hudba,

7—8 vozov za processia. Pripojil som sa ku zástupu a keď sa pri kostole zastavili, vypyťam sa ich. A tu sa dozviem, že to je mestská processia zo Skalice a všetky útraty sa z mestskej kasse dľa storočej obyčaje vyplácajú. Do plaču mi bolo. Aj my holičský katolíci od nepamäti chodíme do Šaštína a tiež sme z obecnej kasse na pút našu dostávali a teraz čo sa stalo? Nie ľudia iného vierovyznania, tí majú toľko citu v sebe, že náboženské city naše akoživ ešte neobrazili, ale 2—3 katolíci odoprelí tú peňažnú pomoc, ktorí sme na pút šaštinskú dostávali. U nás v Holiči sú na všetko peniaze, len keď na katolícku cieľu volačo žiadame, vtedy hneď nenie žiadneho groša. Ale veď dobre nám tak, veď takých lachtikárov, ako sme my holičský katolíci ďaleko široko nenie. V majetku upadáme, na mizinu vychádzame, ale pri tom sa paradíme ako páv, máme skvostný chvost, ale špatné nohy a ešte špatnejší spev.

— **Smolinské.** My tu máme jedno dobré kvietko z čertovej zahrádky, chlapca, ktorý má len v tom passiu, keď môže niečo zapáliť. Predošlý rok zapálil v Čároch jednu kopy sena a u nás už trikrát chcel to urobiť, ale ho v tom prekazili. Chlapec pochádza z Čárov, je asi 8 ročný, jeho matka sa k nám privdala. Vec je oznámená u politickej vrchnosti a uvidíme, čo s nim spravia. My máme pred ním strach.

— **Z Ameriky.** Milý pane Redaktor! prosím, aby týchto mojich pár riadkov ráčili uverejniť v našom milom „Pokroku“. My tu v Amerike vo Fishkill sme si založili spolok slovenský, ktorý má meno: „Spolok sv. Urbana“ a volili sme si úradníkov:

Predseda: Ján Kubinec z Petrovejvsi.
Podpredseda: Ján Jakubáč z Letnice.
Učtovník: Urban Juriga z Čárov.
Zápisník: Štefan Hupcej zo zemlin. st.
Pokladník: Anton Hudec z Petrovejvsi.
Dozorčí výbor: Kuba z Kútov.

Toto je spolok v nemoci podporujúci týždenne 5 dolármi a keby úd zomrel, tak žena dostane 900 dolárov posmrtnéj podpory.

Štefan Baňovič.

— **Zo Skalice.** Hej páni! Na všetko máte v našom časopise zreteľ obrátený, len čistotu a osvetlenie nášho slavného mesta si nevšímate. Máte tu lampy v každej ulici, ale ani v jednej nenájdete oleja a knotu, ale stojí tam ani vojak na varte, aby kto sem zavita mohol povedať: hľa, ľalajce žeho veď Skalica má i lampy! Keď človek príde nočným vlakom domov, mohol by mu niekto na ceste k stanici a od stanice vedúcej vylepiť zaucha a veru by nevedel, či ho dostal od kmotra alebo od lotra, len keď sa kedy-tedy mesiacok smiluje nad úbohým cestujúcim a osvieti mu cestu. Ja viem ako tu múdrujú! Keď si poriadny, zostaň už o osnej hodine doma, nemotaj sa po ulici a keď cestuješ po vlaku, cestuj vo dne, aby sme nemuseli olej páliť a nerobili mestu darobné útraty. Ale ja zas na to odpoviem: Keď vy pri dobrom vine doma za pecou alebo v kréme pri svetle sedíte, má ten ubohý človek, ktorého povinnosť alebo výdelek cestovať núti, potme mestom chodiť, až niekde na dľažbe krk nezloží? Ludkovia moji! už či ste páni alebo úradníci, alebo ktoríkoľvek: vašou svatou povinnosťou je starať sa o čistotu a osvetlenie mesta, čo už nielen v slob. kráľovských mestách, ale i v poriadnych osadách na venkove spatrujeme, lebo ináč, či chcete, či nechcete, musíte uznať, že Skalica vedená je bez všetkého poriadku. Keď chudobný človek v dačom neurobí zadosť svojej povinnosti, hneď ho pokutujú, zišlo by sa i tých prisno pokutovať, ktorí majú dohliadať na osvetlenie mesta a predsa to nerobia. O bárby len prišiel nejaký vyšší dozorca sem do Skalice, ukázali by sme mu, nakoľko sme to ohľadom čistoty a osvetlenia mesta priviedli. *Skaličan.*

Svatojáňania vo Viedni.

My viedeňskí Slováci pozorujúce živý ruch národnej práce na západe slovenskom sme už v novembri minulého roku usporiadali divadlo, ktoré herci zo Skalice hrali. Všeobecne známo aký obsiahly a veľký úspech Skaliciania vo Viedni získali. V najnovšom čase ale povstali Skalicianom silní súper i vo Sv. Jánoch Sv. Jánski herci niesu horší od Skalicianov a spevom ich vôbec prevyšujú. Tunajší Slovenský literárny spolok „Národ“ usúsiel sa preto povolat raz i Svatojáncov do Viedni. Chceli sme sa presvedčiť, čo je pravda na chýre roznesom po celom západnom slovensku o peknej hre a krásnom speve mládeži zo Sv. Janov. Nuž a čo sme videli a čuli? Odpoveď je ľahká. Svatojánci prevýšili sami seba. Tak krásnej čisto slovenskej hre, tak pekne a prirodzene zahratých viedeňskí Slováci ešte nevideli a o tak zvučných a skvostných spevoch slovenských vôbec tuná ani nečulovalo. Z krátko povedano. Toľkej radosti a odúšnenia som u tunajších Slovákov vôbec ešte nevidel. Mohútosť a

krása predstavenia divadelného a súzvuk a ľahoda piesni nimi zaspievanej tak pôsobili na obecenstvo, že burácalo radostou. Pleskania a volania: „výborne“, „právo“, „nazdar“, „nech žijú“ atď. nebolo konca kraja. Viedeňski Slováci a Česi odmenili svatojanských hercov tým, čo im môže najviac ľahodiť, pochvalou a uznaním ich ťažkej ale aj užitočnej a vlasteneckej práce slovenskej.

Ale opíšem vám, drahí krajanovia, slavnosti viedeňské zovrubne. Divadlo sa hralo 15. a 16. augusta vo veľkej dvorane pána Hambergera v 5. okrese vo Viedni. Svatojanskí herci nám predstavili po oboch dňoch ľudové drámy „Strýdža zpod Hája“ alebo ako naše žienky hovoria „Bosorka zpod Hája“ od Fr. Urbánka. Agitovali sme ovšem veľmi usilovne. Po novinách a pozvánkami sme povolávali všetkých viedeňských Slovákov, vzdor tomu všetkému sme sa veľmi obávali, že len málo navštevovalov na naše slavnosti príde uväziac terajší nepriaznivý čas, veľká horúčnosť atď. ako sme boli ale prekvapení, keď prvý deň, v sobotu 15. augusta, Slováci veľkú silu až do posledného miestčka naplnili. Naša radosť bola veľká a naši hostia zo Slovenska tiež si odychli. Viedeňski Slováci najmä bratia zeleninári navštívili nás vo veľkom počte. Mimo toho boli prítomní i bratia Česi, deputácia prvého divadelného spolku „Pokrok“ pravoslavného spolku a iní.

Slavnosť počala malou uvítacou rečou br. predsedu Aloisa Fečanca, na čo zaspievali Svatojánania pri zatvorení javy. „Kto za pravdu horí“ Hneď na to počalo predstavenie divadelné. Čo sa dejú samého týka je zo života slovenského a viacej menej známy. Opisovať preto nemusím. Opíšem preto len ako ho Svatojanskí herci zahráli. Matúša Brezňanského dával Michal Blažek dobre a prirodzene, tak tiež Eva (Maria Markovičová) dostala jej úlohu. Prídame-li k týmto hercom ešte Veronku a Martina (Maria Blažková a Martin Hajdín), Starú Hanu (Helena Vadinová), a Adama (Ján Ježek) tak máme práve najlepších hercov pohromade. Týmto ovšem nechcem riecť, že by druhí herci neboli dobre hráli, ale u nich bolo vycítiť, že úlohy svoje hovorili troška neživo. Zpomediť týchto hercov vynímam Kalinu, ktorý už i svojou inteligenciou vynikal. Ján Faragula a Martin Hajdín vyznamenali sa i svojím dvojspevom. Anička (Maria Šišolák) musí sa ešte viac vžiť do hry a z nej bude veľmi dobrá herečka, Anna Červenka, Kat. Štrtecký, Terezia Ježek, Helena Zuppa a Maria Trajlinek spomedzi dievčat a Ján Pavlásek a Jozef Rusňák z chlapcov hráli menšie role, naskrze podarenne a verne. Jestli uvážime, že divadelné hry Urbánkové sú ťažké už aj preto, že upotrebuje veľmi dlhé dialógy a vysvetľovania, ktoré by mohli, často i vystať alebo sa skrátit, ďalej, že len málo dramatických efektov je v nich, tak musíme uznať a pochváliť pilnosť a vynasnažovanie našich hercov, ktorí takmer všetky tieto ťažkosti prekonali.

Mimo krásnej hry musíme pochváliť i skvostné spevy Svatojanských hercov. Jestli je divadlo ťažko sa naučiť, tak je spev ešte ťažší. A predsa Svatojanskí spievali všetko vo štvorhlase, že vzbudili u všetkých prítomných, najmä u bratov Čechov veľké podivenie a pochvalu. Zo sedliakov tak dačo spraviť, je práca chvály a obdivuhodná suškal mi herci doktor do ucha. Takmer celú hodinu stáli páni herci a slečny herečky na javysku a museli spievať bez prestania, lebo jak jednu pieseň dokončili povstal taký applaus, že boli prinútení vždy a vždy dačo pridať.

Radost a nadšenie našich krajanov dosiahlo svojho vrcholu, keď po prvom akte pán predseda tunajšieho veľkého a všeobecne známeho divadelného spolku „Pokroku“ pán Hromádka menom „Pokroku“ podal trasicim sa od pohnutia hlasom panovi učiteľovi Jozkovi Ozábalovi, ktorý mladencov a dievčat svatojanske takto krásne veci naučil, veľký venec vavrínový s krásnymi hodbavnými stuhami v národných farbách, ako poctu a skromnú odmenu za jeho ochotu. Pri poslednom deji podal nás pán predseda za „Národ“ tiež krásny venec panovi učiteľovi i jeho otcovi Antonovi Ozábalovi. Na stuhách „Pokroku“ je zlatými literami napísané: „Svatojanským hercom, dňa 15. a 16. augusta 1903. div. sp. „Pokrok“ vo Viedni“ a na stuhách „Národa“ je tiež zlatorezom napísané: Svatojanským hercom pamiatka na dni 15. a 16. augusta 1903. Slovenský literárny spolok „Národ“ vo Viedni.

Po divadelnom predstavení a po spevoch povedal podpredseda spolku „Národa“ pán profesor Anton Štefánek veľkú povzbudzujúcu reč, ktorú počúvalo obecenstvo s úľubou a častým súhlasom a applausom. Predovšetkým ďakoval Svatojánanom za ochotu menovite pánom Ozábalom, ktorí si veľkých zásluh za národ slovenský nadobudli. Vzletnými slovami prosil prítomných, aby zostali verní svojej materskej reči, aby vzdorovali maďarčeniu a nemčeniu, aby si vážili to, čo im Boh dal ústami matkinými to jest slovenčinu. Oplán a zradca je, kto si svoju matersku reč neváži, kto ju odhodí ako nezdravé jablko, kto sa nepostará o to, aby jeho deti sa cvičili v slovenskom jazyku atď.

Takýmto krásnym spôsobom sme dokončili oficiálnu časť večierky, na čo nasledoval ešte taneč.

Na druhý deň v nedeľu sa hralo opäť divadlo. S veľkou radostou môžeme povedať, že jestli sa prvý deň skvele podaril, tak druhý večierok bol tiež nad očakávanie skvelý. Sála bola i v nedeľu naplnená Slovámi tunajšími zriedkavými hosti zo Slovenska a z Moravy. V sobotu zavítali k nám vynikajúci hostia Česi a síce pán vrchný finančný rada Polešovský, aj s paňou, jeho syn tunajší advokát Dr. Polešovský, magister Berka, páni architekti Bureš, ktorí i všetkých hercov na druhý deň ofortografovali. Blažek atď. V nedeľu sme zase vítali pána poslancu Dr. Kubinu, Dr. Derera aj s rodinou, velebného pána farára Dudayho z Jablonice a mnoho iných. Divadlo a spevy nemusím opisovať, boli také ako prvý deň tak tiež hovoril opäť podpredseda na čo odpovedal ešte velebný pán farár jablonický. Z reči pána profesora Štefánka vynímam len ten odstavec, v ktorom vyzýva pána rektora a učiteľa Ozábalu, aby zostali verní svojim zásadám, aby vytrvali a nechali sa hati odrodilými a zlomyseľnými dekanmi a inými vládnymi otrokmi. Boh požehná každú dobrú a nezištnú prácu. On od nás žiada čisté srdce, dobré skutky a nemôže od nás žiadať, aby sme zlym kňazom vo všetkom poslušní boli. Tieto slová boli obecenstvom dobre porozumené a nastalo tieskanie rukama a volanie „tak jest“, „nedajme sa“ a podobne.

Som presvedčený, že večierky usporiadame slovenským lit. spolkom „Národom“ budú mať na viedeňských Slovákov a na západ slovenský, jak ďaleko sa týka Viedeň sníma veľký vliv. Vyše 100 Slovákov bolo prítomných na oboch večierkoch a to je slušný počet. Pomaly počneme i my Slováci čitiť národne, počneme sa organizovať národne a Boh dá vydobijeme si práva naše, ktoré nám berú naši nepriatelia. Boh zaplat bratom svatojanským a prajem im všade takého porozumenia a takého úspechu, akého dosiahli u viedeňských Slovákov.

Viedeňský Slovák.

Hospodárstvo, priemysel, kupectvo.

Drôbežníkom, ktorí chcú mať hodne slepic radi sa, aby nasadili vajcia tvaru dufovateho; z podhľadších sa vraj ľahnu kohúti.

Nádhernejch hrozien docielime, keď 14 dní po odkvetu menej vyvinuté, zakrnelé, príliš husto nasadené zárodoky bobulie nôžkami ostrými vystrihneme. Uživa sa k tomu účelu zvlášť sosteržených nožnic. Tiež hrozna zakrnelé a zbytočné sa odstraňuje.

Návrat k dobytkárstvu. K starej sláve pomôže pastvinám u nás zanedbaným, keď odstránime z pastvín prekážajúce kroviny. Ovšem netreba nič kde jaký ker, lebo tým by sme pŕctvu užitočnému znemožnili hniezdenie. Odstránime všelijaké kopence, rastliny pichľavé, vôbec škodlivé, vysušime bahnaté miesta; plevel pokiaľ možno zničime, trus rozhrabeme rovnako, aby netrpel nikde drn palčivosti jeho, miesta holé skyprieme a vhodnými trávami osejeme. Menovite užijeme jilku ozimého, dobrých kustrav, psiarky, žltého a bieleho jatela. Je-li pastvina suchá, zavlažíme ju a čakáme, až sa bujne zazelená a tráviny vyspejú. Na mäkké pastviny, sotvá že tráva počína zo zeme sa tlačíť, dobytok nepúšťajme. Znehodnotíme a zkazíme si tým pastvinu. Tiež je na čase, aby sme pozemky menej úrodne premenili v dobré pastviny. Zmenšíme tým výdavky a získame lacnú krmu.

Pekný špenát, šalát, retkev atď. vypestujeme, keď ho riadne a dôkladne zalievame: V pôde suchej a ztvrdlej zakrnie a nevyvinie sa. Celier treba viackrát zalíť hnojom tekutým.

Hnojme ovocné sady struskou Thomasovou a kaintom. Pôsobí znamenite zvlášť v polohách na vápno chudých. Kyselinou fosforečnou sa podporuje plodnosť, draslom sa pôsobí na vyspelosť dreva i na jakosť ovocia.

Osivo chránime pred pŕctvom, menovite pred vranami, keď osivo navlhčíme veľmi slabundkým roztokom kŕihovým čili kŕihovou vodou a potom posypeme surikom (Mennige) dobre pomiešame, usušíme a za 24 hodín vysejeme. Semena takto upraveného vrany sa nedotknú. Zvlášť kukuricu môžeme tak chrániť.

Znamenitým hnojivom k účelom zelinárskym kvetinárskym je trus drôže z kurníkov vo vode močený. Do starého sudu sa nasype trus a zeleje vodou. Občas premieša sa hnojivo a tekutina svrchu zriedená vodou v pomere 1/3 sa užije k zalievaniu.

Drobné zprávy.

Krádež. V minulú nedeľu v pravé popolde. vliezol dakajký zlodej do fare holičskej. Otvoril si kaplanské izby a písacé stoly a ukradol kaplanom p. Burandikovi a Heroldovi všetky peniaze čo mali i šaty im tiež pobral a všetko pekne pozatvárajúc falšnými kľúčami bez stopy zmiznul.

Zkaza jednej obce. Zo Spišského Podhradia telegrafujú, že susedná obec Kolbach dňa 17. t. m. ľahla popolom. Vyhorela celá obec. Jedno dieťa tiež zohorelo. Škoda je obrovská.

Nasledovania hodné uzavretie. Právo-mocenský výbor stolice beregskej vyniesol tieto dni chvály a nasledovania hodné uzavretie. Uzavrel totiž, že na území celej stolice všetky krčmy a výmery pálenky v nedeľu musia byť zatvorené. Stolice zároveň uzavrela, že vyzve všetky stolice krajiny, aby tiež zaviedli podobný poriadok, no — v Nitrianskej nebudú za to hlasovať.

Srážka vlakov. Z kameňolomu medzi Prešporkom a Lamačom pustilo sa, nevedieť ako, jedenásť prázdných vagónov s veľkou rýchlosťou smerom k prešporskému tunellu, kde srazily sa s nákladným od Prešporku jachajúcim vlakom. Päť vagónov sa roztrepalo; ináče nestalo sa nikomu nič, ale všetky najbližšie vlaky mali následkom toho 3—4 hodiny opozdenia.

Radost v rumunskom dvore. Z Bukareštu oznamujú, že manželka dediča rumunského trónu včera ráno porodila zdravého chlapčeka. Malý rumunský princ pri krste obdrží meno Mikuláš. Radostnú udalosť výstrelmi z kanónov oznámili obyvateľstvu hlavného mesta.

Odkazy redakcie:

Pánu X. Y. do K. Bezmenné dopisy žiadané časopis neuverujúce a ani mi to neučiníme. Statočný človek otvoreným čelom stavia sa v oči každému a neskrýva sa za obradu. Z Vášho dopisu vysvitá, že ste pedagóg, ale auktorita na poli pedagogie vynikajúce neuvádzate, ktoré učia, aby dieťa na základe reči materskej sa vzdelávalo, lebo len touto najlepšie dá sa vyvinúť mravný cit, čistý pochop a rozum dieťaťa. Nech že Vám i všetci šovinisti tieskajú nad Vaším pokrokom v škole dosiahnutým, keď ste dobrý

pedagóg uznáte, že do cudzej pôjy presadené byliny keď i vyklíčia, ale časom zakrnia a málo úžitku prinesú. Ďalej pamätajte si to logické tvrdenie: Kde je základ argumentácie hlúpy aj vývod z nej je hlúpy.

Kukátko.

IV.

Mladost-radost. Kým je človek mladý, rád si aj zatančí. Pravda dievčence? Hej! keď očujete, že tam a tam bude muzika a tanec, hneď ste všetky po hromade: nohami prepletáte, ako by vám už niekto za chrbtom gajdoval mazúrku. A čo vy chlapi? Vy od radosti aj na ulici dáte sa do skoku a pritom si veselo hviezdate. No nerobte si z toho nič! Kukátkar vás rád vidí veselých; veď i on bol kedysi mladý a rád si s dievčatmi zažartoval a len vtedy utekal, keď mu naďaly do „bezočivých“.

Je krásny deň nedeľný. Po službách božích očuť ruch. Ohňohasiči sa stroja na zábavku, ktorá sa má vydržiavať v mestskom hájiku. Pán hostinský je veselej vôle a plný voz toho naložil, aby hostia v ničom újmu netrpeli, — fízy sa mu len tak ježia od radosti, lebo vie, že bude dobrá žatva. Pekná kuchárka, kelnerky a všetko vo veselej nálade pospiecha k hájiku.

Zatým v meste zavrnel signál (hlas) trúby ohňohasičskej a hneď zanim ohňohasiči postavili sa ani vojaci do radu a začal pochod. Tak vám vykračovali, hľadiac všetci rovno, ani páv po streche. Len jedon keď uzrel v okne holubičku nad Kasnerovým výkladom hodín, pozrel sa hore a žmurknul šelmovsky, ako keby chcel povedať: hľad sívá holubičko, ako mi to svedčí! Hudba hrala s takovou dobrou vôľou, ako by už každý bol dva litre skalického vypí!

Kukátkaru i ty tam byť musíš. Vzal som dakolko tých strieborných do vrecka a voľným krokom (ani barón Hirsch) kráčal som na zábavu.

U v chodu do zahrádky odmeral si ma hajdúch od hlavy do päty. Pýtam sa ho: „Čo tak na mňa hľadíte, ako osel na svatojanskú väžu?“

„Ako viším — povie on — chcete ísť na zábavu a neviem či budete môcť zaplatiť vstupné, lebo s tou kasničkou na chrbte vyzierate ako vagabund z nemanic“.

To ma už dohnevalo. Vytiahnem z vrecka 20 halierov. dám mu ich do ruky so slovami:

„Hneď mi vyčistite moje boty. Ja mám toľko peňazí, že vás celého zahádzem korunami. Pamätajte si to!“

Na toto moje energické vystúpenie, stal sa úslušnejším a pustil ma dnu do miestnosti.

Bolo vám to tam krásy! Dievčatá v bielych šatách vynímali sa ako anjeli bez krýdiel. Všetko sa točilo ani koliesko na kolovrate. Cigáň primáš hádzal sa a nakloňoval, ako keby ho niekto s trstienkou šľahal po zádoch. Starší páni a dámy v krásnych a elegantných toaletach si pripíjali na zdravie a ja s komponoval som si ihneď veršik:

Pekné panie štebotnice
vy vždy rádi máte vice,
v peknom tóne vždycky mlúvia
kde-tu i cigare kuria;
kde sa dve-try spolu najdú;
pijú káffe, čokoládu,
na stôl príjdu i zákusky:
z nich si berú fajné kúsky
a ústami každá mlaská
ako vôbec každá kráska;
a keď sú už s tým hotové
začnú teprv reči nové:
aké kde panujú módy
aké šaty a obchody;
ako treba variť núde
a hotoviť chutné štrúdle,
torty, šišky, trdelníky,
koláče a makovníky.
Kto si je z mužských galantný,
ktorý pekny a šarmantný;
ako ktorý kurizuje
obracia sa a tancuje;
s kým má známosť, koho ľubi,
ku ktorej ho viažu sluby;
či sa tí dvá k sebe hodia,
čo vždy robia — kade chodia.
To maš každodenné reči
v peknom tóne, jak sa svedčí;
potom si dajú hubičky,
odletia jak lastovičky.

Pri jednom nepokrytom stole sediac, pozoroval som veselú zábavu, hudbu a tanec. Sto chuti mi prišlo daktorú tú „kaffeschwestr“ vykrútiť, ale čosi mi šepkalo: Starý, maj rozum! ty si už neni na to síci a potom máš na čížmách podkovky, narobil by si dier do dlážky a dupkal by si v tých botách, ako keby mak tlkol.

Veľmi mi bolo nápadné, že niektoré slečinky držali veľké košíky. Čo to má znamenať? Snad sa svet hore nohami obracia? Snad to vyžaduje bon-ton? Moderná kultúra alebo duch času?

Tu zrazu priblížia sa páni z Hodonína a prosia slečinky s košíkmi o rúčku k tancu. A div, diváci! Každý z tých milých a vzdelaných pánov dostal po košíku. Čosi hovoriace o nevdelanosti vytratili sa aj s košíkmi.

Vidiš, kukátkar, keby sa to tebe prihodilo, čo ty si na to riekol?

Ja bych riekol: Slečinky! keď idete na zábavku nechajte košíčky doma; nosy vysoko nedvihajte, s vysokého olympu nehľadte na iných ľudí, lebo, na moju pravdu, zostanete sedieť až do tridsiateho roku a potom si vás poberú vdovci, čo majú šedivú bradu, šedivé fúzy a (Bože odpusť) vlasenku na hlave.

Ti naši ohňonasíči sa mi ľúbili. Sú to pekni mladí ľudia, dievčatá, ako som to zbadal, okom milostivým na nich kúkali. Takáto slušná zábava prospere telu i duši. Kde šikovný komandant riadi ohňohasičov, tam to ide všetko v poriadku. A poriadok je duša všetkých vecí.

Škrydlicou krytý dom i s podzemkom,

veľmi spôsobilý a dobre zariadený pre hos podárov je následkom odcestovania na predaj.

v Búr. Sv. Juri

Príležitostne predá sa dom osobytne.

Bližšie dozvedieť sa v redakcii tohoto časopisu.

Kostolné sviece, pravé voskové, polvoskové, stearinové hladké i krášené, stĺpky, sviečky obetné a stromkové,

sviečky stearinové a parafínové tabulové,
vozové lampášové,

všetky druhy voskového zbožia,

tiež perník struhací,

a jemný zákuskový,

poručuje najodbornejší závod kontinentu, firmy.

V. Zbořil a syn

první moravská továrna na voskové
zbožie a perník.

v Bystřici pod Hostýnem (Morava.)

Založeno r. 1858.

Odborné vysvedčenie z L'ublane, Maria Cell, MI
Boleslavi, Parize Dojenu Côte d' Or, Litomerice
Prahy atd.

Mydlo „Palacký“

je nejlepší český výrobek.

Práce labká účinnok překvapující!

Prádo biele ako sneh!

Ján Vilímek,

továrň na mydla v LIPNIKU,
nad Bečvou. (Morava.)

Ve prospěch Ústředni Matice školské.

Humpolecké súkna a lodny. Dámske lodny.

Módne látky oblekové, látky na svrchníky a haveloky, z čistej ovčej vlny v ľavých cenách odporučuje:

KAREL KOCIAN,
súkeníky a prvý zasielateľský obchod
v Humpolci.

Vzorok k nahliadnutiu zasielajú sa franco.

Záverečné účty radimovského gazdovsko-potravného spolku.

I. Obch.		I. Obch.	
Prijem.	K h	Vydanie.	K h
Zápisné	86—	Za tovar	22108.86
Podiely	2216—	Inventár	531.67
Za tovar	21670.79	Platy	798.64
Rozličné	212.40	Rozličné	540.30
		Hotovosť	206.22
Súčet	24185.19	Súčet	24185.19

II. Súvaha.		II. Súvaha.	
Majetok.	K h	Povinnosť.	K h
Náradie	425.35	Podiely	2216—
Hotovosť	206.22	Zápisné	86—
Dlžníci za tovar	714.92	Dlh za tovar	2461.84
Tovar	4127.67	Čistý zisk	710.32
Súčet	5474.16	Súčet	5474.16

III. Účet zo ztráty a zisku.		III. Účet zo ztráty a zisku.	
Ztrata.	K h	Zisk.	K h
Platy	798.64		
Rozličné	540.30		
Odpis náradia	106.32		
Čistý osov	710.32		
Súčet	2155.58		
		Zisk pri tovare	2155.58

V Radimove, 6. júla 1903.

Štefan Burandík,
predseda.

Štefan Masarik,
pokladník.

Záverečné účty uninského gazdovsko-potravného spolku

I. Obch.		I. Obch.	
Prijem.	K h	Vydanie.	K h
Zápisné	209—	Vrátené účastiny	20—
Podiely	3624.20	Za tovar	27762.85
Za tovar	24920.80	Inventár	813.20
Rozličné	271.54	Platy a rozličné	781.70
Požička na tovar	677.27	Na spolkový dom	2351.59
Požička na dom	2194.16	Hotovosť	167.63
Súčet	31896.97	Súčet	31896.97

II. Súvaha.		II. Súvaha.	
Majetok.	K h	Povinnosť.	K h
Náradie	650.56	Podiely	3604.20
Hotovosť	167.63	Dlh za tovar	3378.96
Dlžníci za tovar	1281.70	Požičky	2871.43
Tovar	6556.43	Zápisné	209—
Spolkový dom	2351.59	Úroky nevyplatené	143.57
Súčet	11007.91	Čistý zisk	800.75
		Súčet	11007.91

III. Účet zo ztráty a zisku.		III. Účet zo ztráty a zisku.	
Ztrata.	K h	Zisk.	K h
Platy	326—		
Poistné a daň	41.89		
Odpis z náradia	162.64		
Čistý zisk	800.75		
Súčet	1331.28		
		Zisk pri tovare	1331.28

V Unine, dňa 6. júla 1903.

František Matulay,
predseda.

Pavel Buchta,
pokladník.

Školské potreby dľa nariadenia ministerialného sú k dostaniu u Josefa Teslika v Uh Skalici

Jediná dielna na Morave pre výrobu huslí!

Josef Lidl, Brno. (Morava)
Zelý trh č. 11.
(ve vlastním domě)
Továrna výroba hudobných nástrojov.
Prisázný znalec c. k. zemského súdu.
Cenník na požiadanie zdarma.
Vývoz do všetkých dielov sveta.

Mám pre nás ľud trvanlivo ziacene a strieborne nahrobné križe železné! znadpisom! dodavam za veľmi ľavne ceny na každé miesto Cintori-na. Staré križe sa za ľavné ceny obnovujú.
v Uh. Skalici.
RUDOLF DETONÝ
Jezovitská ulica číslo 394.